

Lopende projecten

Thema's binnen de lopende projecten:

1. Seksuele ontwikkelingsprocessen bij kinderen en jeugdigen >
2. Directe omgevingsinvloeden op de seksuele ontwikkeling >
3. Sociaal-culturele contexten van de seksuele ontwikkeling >

1. Seksuele ontwikkelingsprocessen bij kinderen en jeugdigen

"Relationele en seksuele ontwikkeling van jongeren en jongvolwassenen met cerebrale parese"

<i>Financiering</i>	Een bedrag van 30.000 euro in cofinanciering met Rotterdams Kinderrevalidatie Fonds, Adriaanstichting en Johanna Kinderfonds
<i>Projectleiding</i>	Mw dr M. Roebroek en prof.dr H.J. Stam (Erasmus MC, promotor)
<i>Uitvoering</i>	Mw drs D. Wiegink (Afdeling Revalidatie Erasmus MC)
<i>Looptijd</i>	November 2007 tot november 2010 bij een 0,4 aanstelling
<i>Doelstelling</i>	Meer inzicht krijgen in de ontwikkeling van intimiteit, seksualiteit en seksuele relaties bij jongeren met cerebrale parese en in factoren die daarbij van belang zijn.
<i>Toelichting</i>	Tot nu toe beschikbare gegevens wijzen uit dat jongeren met cerebrale parese in het aantal sociale en vriendschapsrelaties vergelijkbaar zijn met leeftijdgenoten, maar dat ze minder ervaring hebben met dating, romantische afspraakjes en met intieme en seksuele relaties. Eerste doel van het project is om inzicht te krijgen in problemen die CP-jongeren hebben in het aangaan en beleven van intieme en seksuele relaties; en in de wijze waarop de overgang van vriendschapsrelaties naar intieme en seksuele relaties verloopt. Ook de rol van seksuele zelfwaardering, vertrouwen op eigen kracht om dingen te bewerkstelligen en omgevingsfactoren als internet worden erbij betrokken. Het tweede doel is om voor deze thema's een praktisch informatieaanbod te ontwikkelen voor behandelaars in de revalidatie.

"De seksuele ontwikkeling in samenhang met de sociaal-emotionele ontwikkeling"

Financiering Een bedrag van 6.000 euro

Uitvoering Dr C.J. Straver i.s.m. andere deskundigen

Looptijd 2005 - 2007

Doelstelling Inzicht krijgen in bovengenoemde samenhang met het oog op een groter theoretisch en empirisch onderzoeksproject.

Toelichting De in vakkringen toegenomen aandacht voor emotietheorieën in de psychologie noopte tot het verkennen van mogelijkheden om deze algemene kennis vruchtbaar te maken voor het geplande hoofdthema van het Fonds: onderzoek naar de seksuele ontwikkeling; nu in het licht van de seksuele ontwikkeling als een specifieke emotionele ontwikkeling.

Inmiddels is een samenwerkingsverband ontstaan tussen FWOS en ZonMw in het kader van het ZonMw-programma 'Seksuele gezondheid van de jeugd'. Deze samenwerking heeft geresulteerd in een vierjarig onderzoeksproject dat in maart 2009 van start gaat (zie onder Projecten in voorbereiding).

"Prolactine gerelateerde bijwerkingen van antipsychotica bij jongeren. Effecten op de bot-ombouw en de seksuele en puberteitsontwikkeling"

Financiering 27.500 euro als cofinanciering

Projectleiding Drs I.W. de Groot (Symfora Groep Amersfoort); prof. dr H. Buitelaar (promotor, Afd. Kinder- en jeugdpsychiatrie, RU Nijmegen)

Uitvoering Mw Y. Roke, psychiater, Symfora Groep Amersfoort i.s.m. Afd. Kinder- en Jeugdpsychiatrie, RU Nijmegen; Sophia Kinderziekenhuis, Erasmus MC en Meander MC

Looptijd Najaar 2006 tot najaar 2009

Doelstelling Onderzoek naar de mogelijke negatieve bijwerkingen van veel gebruikte antipsychotica bij jongeren met psychiatrische stoornissen.

Het gaat met name om het toetsen van in de literatuur gevonden aanwijzingen dat bedoelde antipsychotica een stijging van de prolactine spiegels in het bloed veroorzaken hetgeen een remmend effect heeft op de geslachtshormoonspiegels, en daarmee op de lichamelijke en seksuele ontwikkeling, te weten de botontwikkeling, het intreden van de puberteit en van libido (zin in seks) en de mogelijkheid tot orgasme. Beoogd wordt 70 vroeg puberale jongens en meisjes gedurende enkele jaren (meerdere meetmomenten) te volgen om de veronderstelde negatieve effecten vast te stellen (of de hypothese te falsificeren).

Toelichting De resultaten van het onderzoek kunnen consequenties hebben voor de klinische praktijk, en nader inzicht geven in de fysiologische kanten van de seksuele ontwikkeling.

"De psychoseksuele ontwikkeling van kinderen met een atypisch genderrolgedrag in de kindertijd"

Financiering 67.500 euro

Projectleiding Mw prof. dr P.T. Cohen-Kettenis, VUmc

Uitvoering Drs Th. Steensma

Looptijd Eind 2007 tot voorjaar 2009

Doelstelling Inzicht krijgen in de processen/factoren die een rol spelen bij het al dan niet voortduren van de genderdysforie na de kindertijd (deelonderzoek 1).
Zicht krijgen op de psychoseksuele ontwikkeling van niet klinische kinderen die wel enig atypisch genderrolgedrag vertonen (deelonderzoek 2).

Toelichting In deelonderzoek 1 gaat het om kinderen die door hun ouders werden aangemeld met genderdysforie en waarvan de ontwikkeling longitudinaal gevolgd is middels herhaalde metingen in de periode van 9 tot 16 jaar. De analyse van de longitudinale data sluit ten dele aan bij de analyse van een grootschalig onderzoek van Erasmus MC, waarin enkele vragen over het thema zijn opgenomen. De producten

zullen bestaan uit twee artikelen, respectievelijk over de klinische en de epidemiologische gegevens.

2. Directe omgevingsinvloeden op de seksuele ontwikkeling

"Update onderzoek rond seksuele ontwikkeling van kinderen en jongeren"

Financiering Een bedrag van 40.000 euro

Projectleiding Dr. C. Wijzen (RNG) en dr. J. Rademakers (NIVEL)

Uitvoering Drs. H. de Graaf (RNG)

Looptijd Februari tot september 2009

Doelstelling Op basis van een uitgebreide literatuursearch een update geven van nieuwe wetenschappelijke inzichten over de seksuele ontwikkeling van kinderen en trends in onderzoek.

Toelichting De search richt zich op de wetenschappelijke onderzoeksliteratuur na verschijnen van het rapport 'Seks in de groei' (De Graaf en Rademakers, 2003) en beslaat de periode 2001 tot 2009. Daarbij gaat het zowel om nieuwe theoretische ontwikkelingsmodellen die worden gehanteerd m.b.t. seksualiteit van kinderen, als om thema's en trends in de wetenschappelijke literatuur over seksuele ontwikkeling en seksuele opvoeding van kinderen. Er wordt verder gekeken naar welke typen onderzoek de laatste jaren hebben plaatsgevonden en wat voor nieuwe inzichten die hebben opgeleverd. Ook invloedrijke factoren die van belang zijn voor de seksuele ontwikkeling zoals de media, peers e.d. krijgen aandacht. Op basis van deze update zullen aanbevelingen voor vervolgonderzoek worden geformuleerd.

3. Sociaal-culturele contexten van de seksuele ontwikkeling

"Seksualiteit onder de zestien: codes en praktijken in Nederland na 1945"

Financiering Een bedrag van 169.000 euro

Projectleiding Prof dr A. Heerma van Voss (UU)

Uitvoering Dr C. Wouters (UU)

- Looptijd* Najaar 2004 tot najaar 2009; 0.37 aanstelling
- Doelstelling* Inzicht krijgen in:
- a. de veranderingen in de maatschappelijke codes inzake de lichamelijke nieuwsgierigheid en seksuele verlangens van kinderen en jongeren
 - b. de veranderingen in de codes voor de omgang tussen ouders en kinderen
 - c. de veranderingen in de codes voor de omgang tussen mannen en vrouwen
 - d. de verhouding tussen de codes en de feitelijke gedragingen van jongeren
- Toelichting* Het thema van de na-oorlogse maatschappelijke veranderingen heeft niet alleen betrekking op seksueel gebied maar ook en vooral op opvoedkundig terrein: de verhouding ouders-kinderen, de verhouding tussen de meer en minder machtigen, en de algemene democratiseringstendensen als context voor de veranderde en veranderende seksuele opvoeding.

"Empirisch onderzoek naar de seksualiteit van jongeren op Aruba"

- Financiering* Een bijdrage van 25.000 euro tot 2005; een aanvullende bijdrage van 12.000 euro in 2006 voor schrijven dissertatie
- Promotor* Prof. em. dr C. Hamelink (UvA)
- Uitvoering* Drs W.R. Piternella te Aruba
- Looptijd* 2002 tot eind 2009
- Doelstelling* Inzicht krijgen in de seksualiteit van jongeren binnen een traditionele allochtone cultuur, die inmiddels een belangrijke rol speelt in de Nederlandse samenleving.
- Toelichting* Dit onderzoek vormt een onderdeel van een dissertatie over jeugdseksualiteit, waarin de Arubaanse gegevens worden vergeleken met gegevens van Curaçao en Nederland. De onderzoeker combineert zijn jarenlange praktijkervaring als gezinsconsulent op Curaçao en

Aruba met de gegevens uit zijn empirisch onderzoek. Hij beschrijft ondermeer de moeilijkheden in de interactie tussen de seksen en in de communicatie tussen ouders en jongeren. Dit in het kader van de overgangssituatie van een traditionele naar een meer moderne cultuur. Vooral de (aanzet tot) theorievorming over seksualiteit en seksuele opvoeding in een overwegend traditionele samenleving, die uit dit onderzoek kan voortkomen, wordt door het Fonds van belang geacht. Dit onder andere om meer inzicht te krijgen in vergelijkbare opvoedingssituaties en opvoedingspraktijken in ons land.

Projecten in voorbereiding

Thema 1 Seksuele ontwikkelingsprocessen van kinderen en jongeren

"Tracing trajectories in the Sexual Development of Youth: an approach based on the theory of complex dynamic systems"

Financiering Een bedrag van 250.000 euro

Projectleiding Prof. dr P. van Geert (Klinische en ontwikkelingspsychologie, RUG)

Uitvoering Drs M. Boelhouwer (RUG); drs F. de Groot (extern promovendus GGD); W. Dalenberg, Msc (onderzoeksmidwerker RUG)

Looptijd Maart 2009 tot februari 2013

Doelstelling Er is een empirisch, theoretisch en klinisch doel. Het empirische doel is het in kaart brengen van de seksuele ontwikkeling in relatie tot de additionele aspecten van interactionele en emotionele ontwikkeling. Het theoretisch en methodologisch raamwerk is de theorie van de complexe dynamische systemen. Het theoretisch doel is om een model te construeren van ontluikende en zich ontwikkelende seksualiteit dat dynamisch is en opgezet vanuit het actorperspectief. Het klinische doel is de mogelijkheid exploreren van een e-counseling type van interventie dat jongeren behulpzaam kan zijn bij een gezond verloop van de seksuele ontwikkeling.

Toelichting Dit project is het eerste dat is voortgekomen uit de samenwerking tussen FWOS en ZonMw. Het wordt uitgevoerd in het kader van het

ZonMw-programma Seksuele gezondheid van de jeugd. De selectie van projectvoorstellen is volgens de gangbare ZonMw-procedures verlopen, waarbij een kwaliteitsgroep van experts met de selectie was belast. Het FWOS financiert en maakt daarbij gebruik van de bureaufaciliteiten van ZonMw. De subsidievoorwaarden zoals gehanteerd door ZonMw zijn van toepassing.

In het onderzoek wordt gebruik gemaakt van een time-serial design in de vorm van webdagboeken die worden ingevuld door (autochtone en allochtone) kinderen en jongeren gedurende bepaalde periodes; daarnaast wordt ter vergelijking een cross-sectionele studie uitgevoerd bij enkele duizenden jongeren om te controleren voor eventuele invloeden die het invullen van de dagboeken kan hebben op de 'gewone' seksuele ontwikkeling.

Thema 3 Sociaal-culturele contexten van de seksuele ontwikkeling

"Vervolgstudie verschuivende leeftijdsgrenzen in de zedenwetgeving"

Financiering Informatie volgt

Uitvoering Informatie volgt

Looptijd Informatie volgt

Doelstelling Informatie volgt

Toelichting In vervolg op de pilotstudy (zie onder afgeronde projecten) is een onderzoek in voorbereiding, waarbij meer de nadruk ligt op handhaving. Hoe wordt de opsporing en vervolging gestalte gegeven. Naast aandacht voor de formele regels dient er ook aandacht te zijn voor de meer impliciet gehanteerde regels.

Betekenis en meerwaarde van dit onderzoek is gelegen in de fundamentele vraag in hoeverre de overheid grenzen mag en moet stellen (en strafrechtelijk mag ingrijpen) als het gaat om seksuele handelingen die zich in de relationele sfeer van adolescenten bevinden. De spanningsverhouding tussen ongewenste inmenging en effectieve bescherming wordt in dit onderzoek getoetst aan de achterliggende beginselen van de strafbaarstelling.

Afgeronde projecten

"De seksuele opvoeding en begeleiding van jonge kinderen door moeders en leidsters in de kinderopvang"

Financiering Een bedrag van 96.000 euro

Projectleiding Prof. dr J. Hermanns (UvA)

Uitvoering mw dr Ch. Zwiep, pedagoog, leidster van projectbureau op het terrein van opvoedingsondersteuning en parttime werkzaam aan de UvA

Looptijd Najaar 2006 tot najaar 2008

Doelstelling Zicht krijgen op wat door moeders en leidsters in de kinderopvang wordt waargenomen aan seksuele nieuwsgierigheden en acties van vooral jonge kinderen; hoe reageren zij hier emotioneel op; treden ze dan wel of niet op en op welke wijze; welke taak zien zij voor zichzelf inzake de seksuele opvoeding.

Toelichting Met behulp van kwalitatieve onderzoeksmethoden werden 50 moeders en 50 leidsters geïnterviewd over seksueel getint gedrag van de kinderen (0-12 jaar), de algemene en seksuele opvoeding en hun eigen ervaringen en gevoelens daarbij. Ook behoefte aan informatie en opvoedingsondersteuning kwam aan bod. Het onderzoek is afgesloten met een onderzoeksrapport waarvan het eerste exemplaar werd aangeboden aan kinderboekenschrijfster Lydia Rood op een studiemiddag voor professionals in de kinderopvang en de jeugdzorg.

"Pilotstudy Verschuivende leeftijdsgrenzen in de zedenwetgeving"

Financiering Een bedrag van 38.000 euro

Projectleiding Prof. dr M. Moerings (Strafrecht, criminologie en penologie, Universiteit Leiden)

Uitvoering Drs J. Gooren (UL)

Looptijd Maart tot december 2008

Doelstelling Antwoord proberen te krijgen op de vraag of de wet, naast de nodige bescherming ook de nodige exploratieruimte biedt voor het seksuele

leerproces; en daarnaast verwerven van inzicht in de kwestie welke maatschappelijke invloeden een rol spelen in de recente veranderingen in de strafwet m.b.t. de toelaatbaarheid van seksuele contacten van en met jeugdigen

Toelichting Naast bronnenonderzoek en de verzameling van wetenschappelijke literatuur zijn 15 strafrechtsadvocaten geïnterviewd aan de hand van een open interview, die in de periode 1980 tot 2008 betrokken zijn geweest bij de vervolging van daders van seksuele contacten met twaalf- tot zestienjarigen of slachtoffers van zulke contacten hebben bijgestaan. Wat zijn volgens hen de juridische knelpunten die ze tegenkwamen. De pilotstudie heeft geresulteerd in een intern rapport. Op basis hiervan wordt een vervolgonderzoek opgezet waarin naast gesprekken met advocaten ook gesprekken zullen worden gevoerd met zedenrechercheurs en zedenofficieren, alsmede met een aantal (andere) specialisten op dit terrein.